Lietas Nr. C31312310
Lietas arhīva Nr. CA-0272-14/9

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2014.gada 29.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija

šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis U.Danga,

tiesneši S.Vamža un J.Freimanis,

ar tiesas sēdes sekretāri A.Štrombahu,

izskatot atklātā tiesas sēdē civillietu SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu sakarā ar SIA „Rīgas namu pārvaldnieks" iesniegto apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 11.februāra spriedumu, Civillietu tiesu kolēģija

konstatēja:

Aprakstošā daļa

2010.gada 23.aprīlī (ar 2012.gada 17.decembra prasības pieteikuma precizējumiem) Rīgas pašvaldības SIA „Zemgale" cēlusi Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā prasību pret /pers. B/ par dzīvokļa īpašuma uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumu un komunālo maksājumu parāda piedziņu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētājai pieder dzīvokļa īpašums /adrese/, par kura uzturēšanu un apsaimniekošanu ar prasītāju 2003.gada 5.maijā noslēgts līgums, saskaņā ar kuru dzīvokļa īpašniekam jāsedz nepieciešamie izdevumi, kas saistīti ar dzīvojamās mājas, tās komunikāciju un iekārtu uzturēšanu, ekspluatāciju un remontu, kā arī zemes gabala uzturēšanu, proporcionāli sava dzīvokļa īpašuma lielumam, tāpat jānorēķinās par saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem, bet maksājumu kavējumu gadījumos par katru nokavēto dienu maksājami nokavējuma procenti 0,15 % apmērā no kopējās parāda summas.

Prasītājs norāda, ka atbildētāja savus pienākumus nav veikusi un rēķinus par dzīvokļa īpašuma uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumiem un komunālajiem pakalpojumiem apmaksājusi neregulāri, bet kopš 2008.gada maija nav maksājusi vispār, kā rezultātā uz 2012.gada 23.jūniju izveidojies parāds Ls 5083,98 apmērā, kā arī aprēķināti nokavējuma procenti parāda apmērā Ls 5083,98. Norāda arī, ka atbildētājai 2007.gada oktobrī nosūtīta pretenzija par pienākumu mēneša laikā samaksāt parādu, taču tas nav izdarīts.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma pārejas noteikumu 7.pantu, Civillikuma 1770., 1771., 1775.pantu, prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas parādu par dzīvojamās ēkas uzturēšanas un apsaimniekošanas izdevumiem un saņemtajiem pakalpojumiem Ls 5083,98 apmērā un nokavējuma procentus Ls 5083,98 apmērā.

Ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2012.gada 16.janvāra protokollēmumu prasītājs Rīgas pašvaldības SIA „Zemgale", pamatojoties uz Civilprocesa likuma 77.pantu, aizstāts ar tā saistību un tiesību pārņēmēju SIA „Rīgas namu pārvaldnieks".

Ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 11.februāra spriedumu prasība apmierināta daļēji, piedzenot no atbildētājas parādu Ls 5083,98 apmērā un līgumsodu Ls 508,40 apmērā. Prasība daļā par līgumsoda piedziņu Ls 4575,58 apmērā noraidīta.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka 2003.gada 5.maijā starp SIA „Zemgale", kura saistību un tiesību pārņēmējs ir prasītājs SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", kā apsaimniekotāju un atbildētāju /pers. B/, kā dzīvokļa īpašnieci, noslēgts Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgums, saskaņā ar kuru apsaimniekotājs uzņēmies saistību uzturēt un apsaimniekot dzīvojamo māju, kā arī ar dzīvojamo māju funkcionāli saistītas ēkas un būves un mājai piesaistīto zemes gabalu, savukārt dzīvokļa īpašniece uzņēmusies saistību apmaksāt apsaimniekotājam visus minētos izdevumus proporcionāli viņas īpašumā esošajai dzīvokļa platībai.

Pirmās instances tiesa konstatējusi arī, ka no prasības summas aprēķina izriet, ka atbildētāja pārtraukusi veikt maksājumus par īpašuma uzturēšanu, apsaimniekošanu un maksājumus par komunālajiem pakalpojumiem kopš 2008.gada maija, tādejādi atbildētājai izveidojies parāds Ls 5083,98 apmērā.

Tāpat pirmās instances tiesa konstatējusi, ka atbildētāja nav apstrīdējusi ne savu līgumisko saistību, ne arī tiesai iesniegto aprēķinu, kā arī atbildētāja nav norādījusi uz faktiem, ka apsaimniekotājs pilnībā vai arī kādā daļā nebūtu izpildījis līgumā pielīgtās saistības, proti, nebūtu nodrošinājis atbildētāju ar komunālajiem pakalpojumiem vai arī nebūtu veicis namīpašuma apsaimniekošanu un uzturēšanu. Tāpat atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus arī tam, ka līgumā pielīgtās maksājumu saistības ir izpildījusi.

Ņemot vērā minēto, pirmās instances tiesa atzinusi, ka no atbildētājas piedzenams parāds par dzīvokļa īpašuma uzturēšanu, apsaimniekošanas izdevumiem un sniegtajiem pakalpojumiem Ls 5083,98 apmērā.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka no pušu noslēgtā Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līguma 3.6.punkta izriet, ka maksas [..] kavējumu gadījumā dzīvokļa īpašnieks maksā līgumsodu par katru kavēto dienu 0,15% apmērā no kopējās parāda summas.

Pirmās instances tiesa norādījusi, ka, kaut arī Civillikums neaizliedz līgumsoda noteikšanu procentuālā izteiksmē, līgumsodam ir jābūt saprātīgām robežām, kuru noteikšana attiecīgos gadījumos kļūst par tiesas kompetenci, par mērauklu lietojot taisnīguma un samērīguma principus.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasītāja aprēķinātais līgumsods 0,15 % apmērā dienā faktiski veido 55% gadā, kas tiesas ieskatā ievērojami pārsniedz neizpildīšanas izraisīto peļņas zaudējumu un tādejādi vērtējams kā destruktīvs, ar mērķi iedzīvoties uz parādnieka rēķina.

Ņemot vērā minēto, pirmās instances tiesa atzinusi, ka prasība daļā par līgumsoda piedziņu ir apmierināma daļēji, nosakot to 10% apmērā no parāda summas, kas ir Ls 508,40 apmērā.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedzis prasītājs, pārsūdzot spriedumu daļā, kurā noraidīta prasība par nokavējuma procentu piedziņu.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa spriedumā kļūdaini atsaukusies uz Civillikuma 1720.pantu, kas dod kreditoram tiesības prasīt līgusmodu, jo gan prasības pieteikumā, gan prasības pieteikuma precizējumos prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas nokavējuma procentus, kas ir maksa par naudas vai cita kapitāla lietojumu pēc tam, kad iestājies maksājuma pienākums, kas nav sajaucams ar līgumsodu, ko puse apņēmusies ciest līguma pienācīgas neizpildes gadījumā. Norāda, ka atbilstoši Civillikuma 1756.panta pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesiska darījuma, vai uz likuma pamata. Norāda arī, ka saskaņā ar noslēgto dzīvojamās mājas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas līgumu, puses vienojās, ka atbildētājam ir pienākums norēķināties par saņemtajiem pakalpojumiem par kārtējo mēnesi līdz rēķinā norādītajam datumam, taču maksājuma termiņa kavējuma gadījumā prasītājam ir tiesības aprēķināt nokavējuma procentus 0,15% apmērā no kopējās parāda summas.

Uz apelācijas instances tiesas sēdi atbildētāja /pers. B/ nav ieradusies, par neierašanās iemesliem tiesu nav informējusi. Par tiesas sēdi paziņots Civilprocesa likuma 56.panta kārtībā, nosūtot tiesas pavēsti, kā arī atbilstoši Civilprocesa likuma 59.panta pirmajai daļai aicinot atbildētāju uz tiesas sēdi ar sludinājumu oficiālajā izdevumā „ Latvijas Vēstensis”.

Šādos apstākļos Civillietu tiesu kolēģija nekonstatē Civilprocesa likuma 209.pantā minētos apstākļus lietas izskatīšanas atlikšanai un saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu uzskata par iespējamu izskatīt lietu bez atbildētājas klātbūtnes tiesas sēdē.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītāja – apelācijas sūdzības iesniedzēja SIA „Rīgas namu pārvaldnieks” pilnvarotais pārstāvis /pers. C/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem motīviem un pamatiem.

Civillietu tiesu kolēģija, uzklausījusi prasītāja pārstāvja tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi dokumentālos pierādījumus, uzskata, ka apelācijas sūdzība ir pamatota, kā arī prasība ir pamatota un apmierināma sprieduma pārsūdzētajā daļā.

Motīvu daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Kā redzams no lietas materiāliem, apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu ir iesniedzis prasītājs, pārsūdzot spriedumu prasības noraidītajā daļā, apelācijas sūdzībā lūdzot piedzīt no atbildētājas nokavējuma procentus Ls 4575,58 apmērā. Līdz ar to pārējā daļā, kurā apmierināta prasība, piedzenot no atbildētājas parādu Ls 5086,98 apmērā un līgusmodu Ls 508,40 apmērā, pirmās instances tiesas spriedums ir stājies likumīgā spēkā, un apelācijas instances tiesā nav izskatāms.

Saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam par pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus. Civillikuma 1828.pants nosaka, ka, ja izpildījuma laiks ir noteikts, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu.

Civillikuma 1753.pants nosaka, ka ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu. Saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu. Atbilstoši Civillikuma 1759.panta 1.punktam procenti jāmaksā, arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata, par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem. Civillikuma 1763.pants nosaka, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

Kā redzams no lietas materiāliem, 2003.gada 5.maijā starp Rīgas pašvaldības bezpeļņas organizāciju „Zemgale", kura saistību un tiesību pārņēmējs ir prasītājs SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", kā apsaimniekotāju un atbildētāju /pers. B/, kā dzīvokļa īpašnieci, noslēgts Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līgums, saskaņā ar kuru apsaimniekotājs uzņēmies saistību uzturēt un apsaimniekot dzīvojamo māju /adrese/, kā arī ar dzīvojamo māju funkcionāli saistītas ēkas un būves un mājai piesaistīto zemes gabalu, savukārt atbildētāja uzņēmusies saistību apmaksāt apsaimniekotājam visus minētos izdevumus proporcionāli viņas īpašumā esošajai dzīvokļa Nr.67 platībai (l.l.9-11).

Lietā nav strīds par to, ka atbildētāja ir dzīvokļa īpašuma Nr.67, kas atrodas /adrese/ k-4, Rīgā, kadastra Nr./numurs A/, īpašniece (l.l.12).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 430.panta trešās daļas prasībām apelācijas instances tiesa nepārbauda tos pirmās instances tiesas konstatētos faktus, kas nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Civillietu tiesu kolēģija konstatē, ka atbildētāja nav apstrīdējusi pirmās instances tiesas izdarītos secinājumus attiecībā uz to, ka atbildētāja nav pildījusi savus no Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līguma izrietošos pienākumus, un proti, nav maksājusi maksu par īpašuma uzturēšanu, apsaimniekošanu un sniegtajiem pakalpojumiem, līdz ar to izdevumu parāds sasniedzis Ls 5083,98, ko pirmās instances tiesa no atbildētājas arī piedzinusi.

No prasības pieteikuma un apelācijas sūdzības redzams, ka prasītājs par kavētajiem maksājumiem laika posmā no 2006.gada 1.maija līdz 2012.gada 30.jūnijam aprēķinājis nokavējuma procentus Ls 5670,30, tomēr samazinājis to apmēru līdz pamatparāda apmēram, prasot piedzīt no atbildētājas nokavējuma procentus Ls 5083,98 apmērā.

Saskaņā ar Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līguma 3.6.punktu maksas par dzīvojamās mājas uzturēšanu un apsaimniekošanu un komunālo maksājumu kavējuma gadījumos par katru nokavēto dienu maksājami nokavējuma procenti 0,15 % apmērā no kopējās parāda summas.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst par pamatotu apelācijas sūdzībā norādīto, ka pirmās instances tiesa, izskatot prasītāja prasījumu par nokavējuma procentu piedziņu, spriedumā kļūdaini atsaukusies uz Civillikuma 1720.pantu, uzskatot, ka prasītājs lūdz piedzīt līgumsodu.

Civillietu tiesu kolēģija norāda, ka gan prasības pieteikumā, gan prasības pieteikuma precizējumos prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas nokavējuma procentus, ko paredz arī līguma 3.6.punkts un kas ir maksa par naudas vai cita kapitāla lietojumu pēc tam, kad iestājies maksājuma pienākums, kas nav sajaucama ar līgumsodu, ko puse apņēmusies ciest līguma pienācīgas neizpildes gadījumā.

Kā jau iepriekš lietā konstatēts, prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas nokavējuma procentus pamatparāda apmērā, kas ir Ls 5083,98. Tā kā pirmās instances tiesa, lai arī kļūdaini nodevējot nokavējuma procentus par līgumsodu, piedzinusi nokavējuma procentus Ls 508,40 apmērā, atlikusī nokavējuma procentu summa, ko prasītājs lūdz piedzīt ir Ls 4575,58 jeb 6510,46 euro. (Civillietu tiesu kolēģija, aprēķinot maksājamās summas euro valūtā, ņem vērā Euro ieviešanas kārtības likuma pirmā panta 1.punktā noteikto, kā arī Latvijas Bankas noteikto euro valūtas kursu Ls 1,00 - 0,702804 euro).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, piemērojot tiesību normas, tiesai ir pienākums ņemt vērā judikatūru. Par judikatūru, kas ņemama vērā piemērojot tiesību normas, ir atzīstams augstāko tiesu nolēmumu kopums, kas ir pieejams sabiedrībai un kas satur abstraktas juridiskas atziņas.

Konkrētajā gadījumā Civillietu tiesu kolēģija ņem vērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 17.decembra spriedumu lietā Nr.SKC-262/2012, kurā Augstākās tiesas Senāts norādījis, ka atbilstoši tiesību doktrīnā izteiktajai atziņai procentu kā atlīdzības par sveša kapitāla lietošanas atvēlējumu vai atdošanas kavējumu galvenā funkcija ir nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci, kas ietver pieņēmumu, ka kapitāls parasti nes augļus. Procentiem nedrīkst piedēvēt soda raksturu un jaukt to ar procentos izteiktu līgumsodu. Nokavējuma gadījumā procentu maksāšanas pienākums iedarbojas kā pamudinājums parāda ātrākai nokārtošanai. (..) Civiltiesiskos strīdos pārmērīgi augsti procenti var kalpot par pamatu līguma noteikumu atzīšanai par neatbilstošiem labiem tikumiem.

Civillietu tiesu kolēģija uzskata, ka nokavējuma procentu aprēķināšana un piedziņa ir pamatota, jo tā atbilst gan Civillikuma, gan arī Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līguma noteikumiem. Tomēr vienlaikus Civillietu tiesu kolēģija norāda, ka tiesa ir tiesīga vērtēt pielīgto procentu apmēru atbilstību Civillikuma 1.pantā ietvertajam labas ticības principam. Sakarā ar likuma tieša norādījuma neesamību, jautājums par nokavējuma procentu samērīgumu un taisnīgumu izlemjams pēc tiesas ieskata saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.pantā norādīto taisnības apziņu un vispārējiem tiesību principiem.

Izvērtējot prasītāja prasījumu par nokavējuma procentu piedziņu, Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītāja aprēķinātais nokavējuma procentu apmērs ir samērīgs, pilda gan piespiešanas, gan augļu gūšanas funkciju un nepamatoti neapgrūtina parādnieku, vienlaikus sniedzot kapitāla pieaugumu kreditoram.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Civillietu tiesu kolēģija norāda, ka no lietas materiāliem redzams, ka atbildētāja nav izmantojusi savas Civilprocesa likumā paredzētās tiesības – nav sniegusi paskaidrojumus par celto prasību, nav apstrīdējusi prasības pieteikumā minētos faktus, kā arī nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka ir izpildījusi savas no Dzīvojamās mājas uzturēšanas un apsaimniekošanas līguma izrietošās saistības.

Tādējādi Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka no atbildētājas piedzenami nokavējuma procenti par laika posmu no 2006.gada 1.maija līdz 2012.gada 30.jūnijam 6510,46 euro apmērā.

Šādos apstākļos Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa nav visus lietas materiālus, kas attiecas uz nokavējuma procentu piedziņu, izvērtējusi pareizi, līdz ar to nepamatoti taisījusi spriedumu lietā par prasības daļā par nokavējuma procentu piedziņu tikai daļēju apmierināšanu.

Civillietu tiesu kolēģija, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, atzīst, ka no atbildētājas par labu prasītājam piedzenama valsts nodeva 495,19 euro apmērā par apelācijas sūdzības iesniegšanu, kancelejas izdevumi par sludinājuma sagatavošanu 1,72 euro apmērā, izdevumi par sludinājuma ievietošanu oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis" 15,65 euro apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, ko prasītājs samaksājis pie apelācijas sūdzības iesniegšanas 4,70 euro apmērā, bet kopā 517,26 euro.

Tāpat no atbildētājas valsts ienākumos piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu nosūtīšanu 9,31 euro apmērā.

Civilprocesa likuma 195.pants imperatīvi nosaka, ka taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Tādējādi Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka prasītājam nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos 6% procentus gadā no piespriestās nenomaksātās naudas summas par laiku līdz sprieduma izpildei, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumos, kad likums noteic aprēķināt likumiskos procentus, tas nolikts pa seši no simta gadā.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 93., 193., 194., 195. un 204.[1] pantu, 426., 430., 432.pantu, 433.panta pirmo daļu, 434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

prasību sprieduma pārsūdzētajā daļā apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, nokavējuma procentus par laika posmu no 2006.gada 1.maija līdz 2012.gada 30.jūnijam 6510,46 euro(seši tūkstoši pieci simti desmit euro un četrdesmit seši centi) un tiesas izdevumus 517,26 euro (pieci simti septiņpadsmit euro un divdesmit seši centi), kopā piedzenot 7027,72 euro (septiņi tūkstoši divdesmit septiņi euro un septiņdesmit divi centi).

Noteikt SIA „Rīgas namu pārvaldnieks", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt 6% (sešus procentus) gadā no piespriestās nenomaksātās naudas summas par laiku līdz sprieduma izpildei.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 9,31 euro (deviņi euro un trīsdesmit viens cents) apmērā.

Pēc valsts ienākumos piedzenamo ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksas samaksu apliecinošais dokuments jāiesniedz Rīgas apgabaltiesā.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 21.februārī.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis U.Danga

Tiesneši J.Freimanis

S.Vamža